

Policačné zaistenie

*Výňatok z druhej všeobecnej správy,
zverejnenej v roku 1992*

36. CPT pripisuje mimoriadny význam trom právam osôb zaistených políciou: právo informovať o zaistení tretiu stranu podľa vlastného výberu (príbuzný, priateľ, konzulát), právo na prístup k právnenému zástupcovi a právo požiadať o lekársku prehliadku vybraným lekárom (popri lekárskej prehliadke, ktorú vykoná lekár prizvaný policajnými orgánmi).¹ Podľa názoru CPT ide o tri základné záruky proti zlému zaobchádzaniu so zadržanými osobami, ktoré by sa mali uplatňovať ihneď po zbavení slobody bez ohľadu na to, ako sa tento akt označuje v konkrétnom právnom systéme (zadržanie, zatknutie atď.).

37. Osoby zaistené políciou by mali byť bezodkladne poučené o všetkých ich právach, vrátane práv uvedených v odseku 36. Ďalej by mali byť presne vymedzené všetky možnosti štátnych orgánov odložiť uplatnenie niektorého z ďalej uvádzaných práv s cieľom chrániť záujmy spravodlivosti, a využitie týchto možností by malo byť prísne časovo obmedzené. Konkrétnejšie, pokiaľ ide o právo na prístup k právnenému zástupcovi a právo požiadať o lekárske vyšetrenie iným lekárom, než je lekár prizvaný políciou, akúkoľvek potrebu odkladu pri uplatnení týchto práv by mali odstrániť systémy umožňujúce výnimočne si vybrať právneho zástupcu a lekára z vopred pripraveného zoznamu vypracovaného v súčinnosti s príslušnými stavovskými organizáciami.

38. Prístup osôb v policajnom zaistení k právnenému zastúpeniu by mal zahŕňať aj právo obrátiť sa na právneho zástupcu a právo na jeho návštevu (v oboch prípadoch za podmienok zaručujúcich dôvernosť ich rozhovorov) a v zásade aj právo na jeho prítomnosť počas vypočúvania.

Pokiaľ ide o lekársku prehliadku osôb v policajnom zaistení, všetky tieto prehliadky by sa mali vykonávať mimo dosľachu a podľa možnosti aj mimo dohľadu príslušníkov polície. Lekár by mal oficiálne zaznamenať výsledky všetkých prehliadok, relevantné vyhlásenia zadržavanej osoby a svoje vlastné závery a poskytnúť ich zadržanej osobe a jej právnenému zástupcovi.

39. Pokiaľ ide o postupy pri vypočúvaní, podľa názoru CPT by mali existovať jednoznačné pravidlá alebo usmernenia upravujúce vedenie policajných výsluchov. Tieto by mali upravovať napr. informovanie zadržanej osoby o totožnosti (meno a/alebo počet) osôb prítomných pri vypočúvaní, prípustné trvanie výsluchu, prestávky na oddych medzi výsluchmi a prestávky počas výsluchu, miesta, kde sa môžu konať výsluchy, prípadnú povinnosť zadržanej osoby počas výsluchu stáť, vypočúvanie osôb, ktoré sú pod vplyvom drog, alkoholu atď. Takisto treba požadovať, aby sa viedla systematická evidencia o začatí a ukončení výsluchu, o všetkých požiadavkách, ktoré zadržaná osoba vysloví počas výsluchu a o osobách prítomných pri výsluchu.

¹ Toto právo bolo následne preformulované takto: právo na prístup k lekárovi vrátane práva nechať sa prehliadnúť, ak si to zaistená osoba želá, lekárom podľa vlastného výberu (popri lekárskom vyšetrení, ktoré vykoná lekár prizvaný policajnými orgánmi).

CPT dodáva, že užitočnou poistkou proti zlému zaobchádzaniu so zadržanými osobami (ktorá má významné výhody aj pre políciu) je elektronické zaznamenávanie policajných výsluchov.

40. CPT je toho názoru, že základné záruky osôb v policajnom zaistení by sa posilnili (a pravdepodobne by sa uľahčila aj práca polície), keby sa o každej zaistenej osobe viedol jeden kompletný spis zaznamenávajúci zaistenie a všetky vykonané úkony (kedy bola osoba zbavená slobody a z akého dôvodu; kedy bola poučená o svojich právach; známky poranenia, duševnej choroby atď.; kedy sa skontaktovala s príbuzným/konzulátom a právnym zástupcom a kedy ju títo navštívili; kedy sa jej podalo jedlo; kedy sa konal výsluch; kedy bola osoba preložená alebo prepustená atď.). v súvislosti s niektorými záležitosťami (napr. pokiaľ ide o predmety patriace zaistenej osobe, poučenie o právach a využitie alebo vzdanie sa týchto práv) by sa mal získať podpis zaistenej osoby a prípadne by sa mala vysvetliť neprítomnosť jej podpisu. k takémuto záznamu o zaistení by mal mať prístup aj právny zástupca zadržanej osoby.

41. Ďalšou základnou zárukou je existencia nezávislého mechanizmu na skúmanie sťažností proti zaobchádzaniu počas policajného zaistenia.

42. Policajné zaistenie je už vzhľadom na svoju podstatu relatívne krátkodobé. Z tohto dôvodu nemožno v policajných zariadeniach očakávať rovnako dobré fyzické podmienky na zadržiavanie, ako na miestach dlhodobého zadržiavania osôb. Napriek tomu by mali byť splnené isté základné materiálne požiadavky.

Všetky policajné cely by mali byť primerane priestranné vzhľadom na počet osôb, ktorý sa v nich zvykne nachádzať, a mali by mať vyhovujúce osvetlenie (t. j. umožňujúce pri ňom čítať, mimo času vyhradeného na spanie) a vetranie; cely by mali mať podľa možnosti denné svetlo. Cely by ďalej mali poskytovať možnosť odpočinku (napr. stoličku alebo lavicu pripevnenú na podlahu) a osobám, ktoré v nich musia zostať cez noc, by sa mal poskytnúť čistý matrac a prikrývky.

Zaistené osoby by mali mať možnosť uspokojiť svoje fyziologické potreby vždy, keď to potrebujú, v čistom a slušnom prostredí a mali by mať k dispozícii primerané možnosti osobnej hygieny. v primeranom čase by sa im mala ponúknuť strava vrátane aspoň jedného kompletného jedla (t. j. výdatnejšieho jedla než je obložený chlieb) denne.²

43. Zodpovedať otázku, aká veľká by mala byť cela policajného zaistenia (alebo iná miestnosť určená na umiestnenie zadržanej/uväznenej osoby), je ťažké. Pri tomto hodnotení treba prihliadať na celý rad faktorov. Delegácie CPT však považovali za potrebné stanoviť aspoň približné usmernenie pre túto oblasť. Pri hodnotení cieľ policajného zaistenia určených na dlhší než len niekoľkohodinový pobyt jednej osoby používajú v súčasnosti toto kritérium (ktoré predstavuje skôr žiaducu úroveň než minimálny štandard): plocha okolo 7 štvorcových metrov, vzdialenosť od jednej steny po druhú 2 alebo viac metrov, vzdialenosť medzi podlahou a stropom 2,5 metra.

² CPT taktiež presadzuje, aby sa osobám, ktoré sú držané v policajnom zaistení 24 alebo viac hodín, mala tam, kde je to možné, umožniť každodenná vychádzka na čerstvom vzduchu.